



مسلسل: ۱۸۳۲۲  
مرداد ۱۴۰۱

**اظهار نظر کارشناسی درباره:**  
**«طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها»**  
**(اعاده شده از شورای نگهبان)**



دفتر مطالعات حقوقی



مرکز پژوهش‌ها  
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۳۲۲  
کد موضوعی: ۲۴۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها» (اعاده شده از شورای نگهبان)

نام دفتر: مطالعات حقوقی

تهیه و تدوین: علی صابری دمنه

ناظران علمی: مهدی عبدالملکی، حسین محمدی احمدآبادی

ویراستار تخصصی: \_\_\_\_\_

ویراستار ادبی: \_\_\_\_\_

واژه‌های کلیدی:

۱. شفافیت
۲. دستگاه‌های اجرایی
۳. آرای نمایندگان
۴. شوراها
۵. هیئت وزیران



تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۵/۱۰

## به نام خدا

### فهرست مطالب

۱	مقدمه .....
۱	تبيين ايرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام .....
۱	ماده (۱)- مغایرت با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی و ابهام .....
۳	ماده (۲)- مغایرت با شرع و بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی و ابهام .....
۵	ماده (۳)- ابهام و مغایرت با اصول (۱۱۰)، (۱۱۲) و بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی .....
۸	ماده (۴)- مغایرت با شرع و قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری .....
۹	ماده (۵)- ابهام و مغایرت با سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری .....
۱۰	نتیجه‌گیری .....





**اظهار نظر کارشناسی درباره:**  
**«طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها»**  
**(اعاده شده از شورای نگهبان)**

**مقدمه**

عناصر و کنشگران اصلی نظام حکمرانی کشور دارای کارکردها و نقش‌های متعدد و کاملی هستند که شفافیت آنها به صیانت از حقوق عامه در جامعه کمک می‌کند و عدم شفافیت آنان، جلب مشارکت عمومی و ظهور حاکمیت مردم را تضعیف می‌نماید. بنابراین جهت تحقق این اصل، در چند سال اخیر شفاف‌سازی مجلس شورای اسلامی و ارکان حاکمیت، از جمله دغدغه‌های نمایندگان بوده و طرح‌ها و لوایح متعددی نیز در این زمینه به مجلس تقدیم شده است. یکی از مهم‌ترین این طرح‌ها، «طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها» است که با شماره ثبت ۷۵۹ در تاریخ ۱۴۰۱/۱/۲۳ به صورت دوفوریتی در مجلس اعلام وصول شده و در تاریخ ۱۴۰۱/۳/۱ به تصویب مجلس رسید. پس از ارسال این مصوبه به شورای نگهبان، با ایرادات و ابهاماتی از سوی شورای محترم نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام مواجه گردید. کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای در جهت رفع ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت، این طرح را با اصلاحاتی در تاریخ ۱۴۰۱/۴/۲۱ به تصویب رساند که در ادامه به بررسی آن می‌پردازیم:

**تبیین ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام**

شورای محترم نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با کلیه مواد «طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها»، ایرادات و ابهاماتی را مطرح کرده‌اند. در ادامه ضمن تبیین ایرادات و ابهامات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت، مصوبه کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای در جهت رفع این ایرادات و ابهامات مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

**ماده (۱) - مغایرت با بند «۱» اصل (۱۱۰) قانون اساسی و ابهام**

شورای محترم نگهبان در اولین ایراد خود در رابطه با «طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها» مقرر نموده است: «بند (۱-۲) از جهت نحوه نگارش و تکرار دستگاه‌های مشمول با عناوین مختلف، از جمله ذکر «کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ...» بعد از عبارت «کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری» مغایر جزء «۴» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و در نتیجه مغایر بند

«۱» اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد». در توضیح این ایراد باید اشاره نمود؛ از آنجاکه در بند «۲» ماده (۱) طرح مذکور هم عبارت «کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری» ذکر گردیده و هم پس از آن، عبارت «کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ...» ذکر شده است و با توجه به اینکه مصادیق کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، عیناً در این بند تکرار شده است؛ عبارت‌های موجود در متن این بند متضمن تکرار است. بنابراین با توجه به اینکه در جزء «۴» بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری بر لزوم استحکام و ادبیات حقوقی تصریح شده است، عبارت‌های موجود در بند «۲» ماده (۱) به جهت تکرار، استحکام و ادبیات حقوقی مناسبی ندارد، لذا بند مذکور مغایر سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و بالتبع مغایر بند «۱» اصل (۱۱۰) قانون اساسی می‌باشد. شورای نگهبان همچنین عبارت «صندوق عشایری» در بند «۲» ماده (۱) را واجد ابهام دانسته و بیان نموده است: «منظور از «صندوق عشایری» با توجه به عدم وجود چنین عنوانی در قوانین و مقررات ابهام دارد». کمیسیون محترم در جهت رفع ایراد و ابهام شورای نگهبان مبنی بر تکرار، عبارت‌های «کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری»، «سازمان هدفمندی یارانه‌ها و سازمان تعاون روستایی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دولتی و غیردولتی که هر یک از اعضای هیئت‌مدیره آن شرکت‌ها توسط دولت تعیین می‌گردد»، «صندوق عشایری» و «بیمه سلامت» را حذف نمود. بنابراین با توجه به اصلاح صورت گرفته توسط کمیسیون و حذف عبارت‌های متضمن تکرار در این بند، به نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان مبنی بر تکرار موجود در متن بند «۲» ماده (۱) رفع شده است. لذا تصویب اصلاحات صورت گرفته توسط کمیسیون در رابطه با بند «۲» ماده (۱) پیشنهاد می‌گردد. شورای نگهبان همچنین بند «۳» ماده (۱) را واجد ابهام تشخیص داده و بیان نموده است: «منظور از «سری بودن» از این جهت که آیا منظور طبقه‌بندی خاص در مقررات مربوط به طبقه‌بندی اسناد است یا شامل موارد دیگری می‌گردد، ابهام دارد». توضیح آنکه مطابق این بند، دادگاه انقلاب و دادسرا مگر در مواردی که سری بودن لازم است مشمول شفافیت شده‌اند، اما مشخص نیست که منظور از «سری» در برابر اسناد دارای طبقه‌بندی مانند «محرمانه، خیلی محرمانه و به کلی سری» قرار دارد؟ یا معنای عام آن که تمامی موارد طبقه‌بندی شده است را دربرمی‌گیرد؟ زیرا اگر معنای اول مقصود باشد، تجویز انتشار سایر اسناد دارای طبقه‌بندی مصداق اداره ناصحیح و مغایر بند «۱۰» اصل (۳) خواهد بود. بنابراین کمیسیون در جهت رفع ابهام شورای نگهبان، در بند «۳» ماده (۱) عبارت «مگر در مواردی که سری بودن لازم است» را حذف نمود، زیرا این ماده در مقام احصای دستگاه‌های مشمول این قانون می‌باشد و موارد مشمول شفافیت و اصول مربوط به آن در ماده بعدی ذکر شده است. لذا با توجه به حذف عبارت «مگر در مواردی که سری بودن لازم است»، به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان مرتفع گردیده است و تصویب مصوبه کمیسیون در این رابطه مورد پیشنهاد است.

هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام نیز در ایراد خود نسبت به ماده (۱) اعلام نموده است: «اطلاق بندهای مختلف ماده (۱) با اجزاء متعدد بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری از جمله جزء «۲» (معطوف بودن به نیازهای واقعی) و جزء «۶» (ارزیابی تأثیر اجرای قانون) مغایرت دارد. با این توضیح که برخی نهادها و دستگاه‌هایی که مشمول این مصوبه قرار گرفته‌اند دارای مصوبات و مذاکراتی هستند که



انتشار آنها مغایر ملاحظات امنیت و منافع عمومی است که از جمله می‌توان به شورای عالی امنیت ملی، هیئت وزیران و سازمان قضایی نیروهای مسلح اشاره کرد. از سوی دیگر توسعه دامنه این مصوبه به آن دسته از فعالیت‌های مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی که ارتباطی با نظارت‌های حاکمیتی ندارد معطوف به رفع نیازهای واقعی در قانونگذاری نیست». کمیسیون در جهت رفع ایراد هیئت عالی نظارت، در مواد بعدی این مصوبه، برای مواردی که انتشار آنها مغایر ملاحظات امنیتی و مصالح عمومی باشد، راهکاری تدبیر نمود و در تبصره «۲» ماده (۲) مقرر داشت: «عدم اجرای هر جزء این ماده در موارد امنیتی و مغایر مصالح ملی با درخواست بالاترین مقام دستگاه و صرفاً با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی خواهد بود». بنابراین با توجه به اصلاحی که در مواد بعدی صورت گرفته است به نظر می‌رسد ایراد هیئت عالی نظارت در رابطه با جزء «۲» (معطوف بودن به نیازهای واقعی) و جزء «۶» (ارزیابی تأثیر اجرای قانون) بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری رفع شده است. اما ناظر به ایراد دیگر هیئت عالی نظارت مبنی بر توسعه دامنه این مصوبه به آن دسته از فعالیت‌های مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی که ارتباطی با نظارت‌های حاکمیتی ندارد، اصلاحی در مصوبه کمیسیون صورت نگرفته و به نظر می‌رسد، این ایراد کماکان باقی است. لذا پیشنهاد می‌گردد در جهت رفع این ایراد هیئت عالی نظارت در بند «۵» ماده (۱) پس از عبارت «کلیه مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی»، عبارت «در موارد ارائه خدمات عمومی» الحاق گردد.

#### ماده (۲) - مغایرت با شرع و بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی و ابهام

شورای نگهبان در اولین ایراد خود نسبت به ماده (۲) مقرر نموده است: «اطلاق حکم مذکور در بندهای «الف»، «ب»، «ت»، «ج» و «چ» این ماده نسبت به بخش خصوصی، دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری و همچنین نسبت به دستگاه‌های دولتی در مواردی که موضوع دارای جنبه امنیتی بوده و یا انتشار آنها مخالف مصالح ملی باشد مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی شناخته شد». در واقع با توجه به حکم صدر ماده (۲) و بندهای «الف»، «ب»، «ت»، «ج» و «چ» این ماده، کلیه مشمولان این قانون اعم از دستگاه‌های دولتی، بخش خصوصی و دستگاه‌های زیر نظر رهبری، به طور مطلق و بدون پذیرش هیچ استثنائی باید کلیه داده‌ها و اطلاعات خود را از طریق سامانه‌های مربوط به خود منتشر و در دسترس عموم قرار دهند. اطلاق حکم مذکور در رابطه با اشخاص خصوصی علاوه بر اینکه موجب تضییق بلاوجه اختیارات مردم و مغایر با موازین شرعی است، مصداق اداره ناصحیح و مغایر بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی می‌باشد؛ زیرا ضرورت و منطقی اقتضا نمی‌کند که مؤسسه خصوصی که هیچگونه بودجه یا کمکی از دولت دریافت نمی‌کند، ملزم به انتشار اطلاعات راجع به اموال و دارایی‌های خود به صورت عمومی باشد. علاوه بر این اطلاق حکم مذکور در رابطه با دستگاه‌های زیر نظر رهبری نیز بدون استیذان از ایشان دارای ایراد می‌باشد. همچنین اطلاق این حکم در مواردی نسبت به دستگاه‌های دولتی نیز مغایر نظام اداری صحیح و بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی می‌باشد؛ زیرا اطلاق این حکم در مواردی که داری جنبه امنیتی و دفاعی می‌باشد موجب مخاطرات امنیتی و دفاعی می‌گردد و مصداق اداره ناصحیح خواهد بود. کمیسیون به منظور رفع ایراد شورای نگهبان، بند «۲» ماده (۱) را اصلاح و عبارت «سازمان‌ها و مؤسسات دولتی» را جایگزین عبارت «سازمان‌ها، مؤسسات» و عبارت

«شرکت‌هایی که دولت یا مؤسسات عمومی غیردولتی در آن دارای سهام مدیریتی یا سهام کنترلی باشد» را جایگزین عبارت «شرکت‌هایی که دولت یا بانک‌های دولتی در آن سهام دارند» و عبارت «به استثنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی خصوصی» را جایگزین عبارت «اعم از دولتی و غیردولتی» نمود و در بند «۵» ماده (۱) عبارت «مؤسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه غیردولتی» را حذف کرد. علاوه بر این دو تبصره نیز به ماده (۲) به شرح زیر الحاق شد:

«تبصره ۱- شمول بندهای «الف»، «ب»، «ت»، «ج» و «چ» این ماده بر نهادهای زیرنظر رهبری منوط به اذن ایشان است.

تبصره ۲- عدم اجرای هر جزء این ماده در موارد امنیتی و مغایر مصالح ملی با درخواست بالاترین مقام دستگاه و صرفاً با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی خواهد بود».

بنابراین با توجه به اصلاحات اعمال شده توسط کمیسیون به نظر می‌رسد ایرادات شورای نگهبان مبنی بر مغایرت با بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی در رابطه با اطلاق حکم ماده (۲) نسبت به بخش خصوصی، دستگاه‌های زیر نظر رهبری و همچنین نسبت به دستگاه‌های دولتی در مواردی که موضوع دارای جنبه امنیتی بوده و یا انتشار آنها مخالف مصالح ملی باشد، رفع شده است، لذا تصویب مصوبه کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.

شورای نگهبان همچنین بند «الف» ماده (۲) را دارای ابهام دانسته و بیان نموده است: «منظور از «تجربیات» ابهام دارد». توضیح اینکه مشخص نیست منظور از عبارت «تجربیات»، دقیقاً شامل چه موارد و جزئیاتی می‌شود؛ لذا عبارت «تجربیات» در بند «الف» ماده (۲) دارای ابهام است. کمیسیون در راستای رفع ابهام شورای نگهبان، عبارت «تجربیات» را از بند «الف» ماده (۲) حذف نمود. با اصلاح صورت گرفته، ابهام شورای نگهبان ناظر به ابهام در عبارت «تجربیات» مرتفع گردیده است و بنابراین تصویب آن مورد پیشنهاد است.

همچنین شورای نگهبان در رابطه با بند «پ» ماده (۲) بیان نموده است: «نسبت میان بند (پ) این ماده و بند (۱) -۳» ماده (۱) با توجه به اختلاف مفاد بندهای مذکور ابهام دارد». در واقع از آنجاکه در بند «۳» ماده (۱) کلیه مراجع قضایی از جمله دادرها، شوراهای حل اختلاف و دیوان عدالت اداری مشمول این مصوبه شده است، اما در بند «پ» صرفاً دادگاه‌های عمومی و انقلاب را نسبت به انتشار احکام قطعی ملزم نموده است، دارای ابهام است. علاوه بر این در بند «۳» ماده (۱) تنها استثناء مذکور «به مواردی که سری بودن لازم است» می‌باشد، در صورتی که در بند «پ» انتشار آراء قطعی مقید به موازین امنیتی و حفظ اطلاعات شخصی شده است و از این جهت نیز ابهام دارد. در ابهام دیگر شورای نگهبان هم نسبت به بند «پ» ماده (۲) مقرر شده است: «منظور از «مراجع غیرقضایی» از این جهت که آیا مقصود مراجع شبه قضایی است یا غیر آنها، ابهام دارد». توضیح اینکه عبارت «مراجع غیرقضایی» اصطلاح شناخته شده‌ای نیست و مشخص نیست منظور از این عبارت مراجع شبه قضایی است یا خیر؟ شورای نگهبان همچنین در رابطه با بند «پ» مقرر نموده است: «اطلاق انتشار آراء قطعی مذکور در بند «پ» نسبت به موارد دارای تالی فاسد یا مواردی که منجر به اشاعه فحشا می‌شود خلاف شرع شناخته شد». در واقع انتشار عمومی آراء قطعی محاکم تنها مقید به رعایت موازین امنیتی و حفظ اطلاعات شخصی شده است و این عمومیت نسبت به مواردی که انتشار رأی تالی فاسدی در



جامعه داشته باشد یا انتشار آن منجر به اشاعه فحشا شود، خلاف موازین شرعی محسوب می‌شود. کمیسیون در راستای رفع ایرادات و ابهامات موجود در بند «پ» ماده (۲)، بند مذکور را بدین شرح اصلاح نمود: «کلیه آراء قطعی مراجع قضایی و شبه قضایی با رعایت موازین امنیتی و شرعی و حفظ اطلاعات شخصی». بنابراین با توجه به اصلاحی که در این بند اعمال شده است؛ به نظر می‌رسد ابهام و ایراد شورای نگهبان مرتفع شده است؛ لذا تصویب این بند مورد پیشنهاد است.

شورای نگهبان در آخرین ایراد خود نسبت به ماده (۲) مقرر نموده است: «**اطلاق بندهای «ح» و «خ» این ماده نسبت به بخش خصوصی خلاف شرع شناخته شد**». توضیح اینکه الزام مؤسسات خصوصی به انتشار موارد مذکور در بندهای «ح» و «خ» ماده (۲) مصداق تضییق بلاوجه اشخاص خصوصی می‌باشد و مغایر با احکام و موازین اسلامی شناخته می‌شود. با توجه به اصلاحاتی که کمیسیون در ماده (۱) اعمال نموده و مؤسسات خصوصی را از شمول این قانون مستثنی کرد، اطلاق بندهای «ح» و «خ» شامل مؤسسات خصوصی نمی‌گردد؛ بر این اساس به نظر می‌رسد این ایراد شورای نگهبان نیز با اصلاحات صورت گرفته در مصوبه کمیسیون رفع شده است.

هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام نیز در تنها ایراد خود نسبت به ماده (۲) بیان نموده است: «**الزام شرکت‌های انتفاعی مشمول طرح به افشای اطلاعات راجع به کلیه دارایی‌ها، صورت‌های مالی و به‌ویژه اطلاعات مربوط به قراردادهای بزرگ و متوسط وفق بندهای «ب» و «ت» ماده (۲) باعث آسیب‌پذیری اقتصادی کشور خصوصاً در شرایط تحریمی کنونی می‌شود و از این حیث مغایر بند (۲۲) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است**». کمیسیون در جهت رفع این ایراد هیئت عالی نظارت، تبصره «۲» را به ماده (۲) به شرح زیر الحاق نمود: «تبصره «۲»- عدم اجرای هر جزء این ماده در موارد امنیتی و مغایر مصالح ملی با درخواست بالاترین مقام دستگاه و صرفاً با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی خواهد بود». با توجه به الحاق تبصره مذکور به نظر می‌رسد ایراد هیئت عالی نظارت مرتفع شده است، زیرا شرکت‌های انتفاعی مستند به این تبصره می‌توانند در مواردی که افشای اطلاعات آنها باعث آسیب‌پذیری اقتصاد کشور خصوصاً در شرایط تحریمی کنونی می‌شود، عدم اجرای این ماده را از دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی درخواست کنند. بنابراین تصویب این تبصره پیشنهاد می‌گردد.

### ماده (۳) - ابهام و مغایرت با اصول (۱۱۰)، (۱۱۲) و بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی

شورای نگهبان در ایراد اول و دوم خود نسبت به ماده (۳) مقرر نموده است: «**شمول حکم مذکور در این ماده نسبت به مجمع تشخیص مصلحت نظام، مغایر ذیل اصل (۱۱۲) قانون اساسی شناخته شد**» و «**شمول حکم مذکور در این ماده نسبت به هیئت عالی نظارت، مغایر بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد**». توضیح اینکه با توجه به اصل (۱۱۲) قانون اساسی مقررات مربوط به مجمع، توسط خود اعضاء تهیه و تصویب و به تأیید مقام معظم رهبری می‌رسد، بنابراین مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند نسبت به مقررات مربوط به مشروح مذاکرات و آراء مأخوذه در مجمع تشخیص مصلحت نظام قانونگذاری کند؛ لذا این ماده مغایر با اصل (۱۱۲) قانون اساسی تشخیص داده شده است. همچنین با توجه به بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی، نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام از جمله

وظایف و اختیارات رهبری است که به موجب جزء «۱-۴» پیوست حکم دوره هشتم مجمع تشخیص مصلحت نظام (ابلاغی ۱۳۹۶/۵/۳۰)، به هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام تفویض گردیده است و قانونگذار عادی صلاحیت قانونگذاری در رابطه با مشروح مذاکرات و آراء مأخوذه در هیئت عالی نظارت را ندارد؛ بنابراین مصوبه مجلس مغایر با بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی اعلام شده است. اما علی‌رغم ایراد شورای نگهبان مبنی بر مغایرت این ماده با اصل (۱۱۲) و بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی، کمیسیون هیچگونه اصلاحی در این ماده اعمال نکرده و بر مصوبه قبلی مجلس اصرار کرد. بنابراین ایراد شورای نگهبان مرتفع نگردیده و کماکان به قوت خود باقی است. لذا جهت رفع ایراد، پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)،» از ماده (۳) حذف گردد.

شورای نگهبان در ایراد دیگر خویش نسبت به ماده (۳) تصریح نموده است: «**اطلاق حکم مذکور در ماده (۳) و تبصره آن نسبت به موارد دارای جنبه امنیتی یا مواردی که انتشار آنها خلاف منافع و مصالح ملی است مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.**» در واقع اطلاق حکم ماده (۳) و تبصره آن مبنی بر شفافیت آرای اعضاء و مشروح مذاکرات، در رابطه با نهادهای مذکور در این ماده در مواردی که موضوع بررسی آنها دارای جنبه امنیتی باشد یا انتشار مشروح مذاکرات آنها خلاف مصالح ملی و عمومی باشد، با نظام اداری صحیح موضوع بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی مغایرت دارد. کمیسیون در جهت رفع ایراد شورای نگهبان، یک تبصره تحت عنوان تبصره «۳» به ماده (۳) الحاق نمود: «تبصره ۳- در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب نماید با پیشنهاد رئیس یا یک سوم اعضاء و تصویب اکثریت، مشروح مذاکرات و آراء مأخوذه از اعضا منتشر نخواهد شد. آراء مأخوذه از اعضاء برای تشخیص این موارد به تفکیک اسامی موافق، مخالف، ممتنع و کسانی که در رأی‌گیری شرکت نکرده‌اند، در پایگاه اطلاع‌رسانی مشمولان این قانون منتشر می‌شود.» با الحاق تبصره «۳» به ماده (۳) به نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان مبنی بر مغایرت ماده (۳) با نظام اداری صحیح و بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی مرتفع گردیده است، لذا تصویب تبصره «۳» ماده (۳) پیشنهاد می‌گردد.

همچنین شورای نگهبان ماده (۳) را واجد ابهام دانسته و مقرر نموده است: «**در تبصره، منظور از عبارت «صنفی و منطقه‌ای» از جهت فقدان تعریف مشخص ابهام دارد.**» توضیح آنکه با توجه به فقدان تعریف عرفی یا قانونی برای مفهوم «مصوبات دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای» عبارت «صنفی و منطقه‌ای» در تبصره ماده (۳) موجد ابهام است. برای رفع ابهام شورای نگهبان نسبت به عبارت «صنفی و منطقه‌ای»، کمیسیون یک تبصره تحت عنوان تبصره «۲» به ماده (۳) الحاق نمود: «تبصره ۲- امور صنفی امور مرتبط با یک شغل یا پیشه خاصی اعم از تولید، تبدیل، خرید، فروش، توزیع، خدمات و خدمات فنی است و امور منطقه‌ای اموری است که مرتبط با محدوده جغرافیایی معین در کشور باشد.» با توجه به الحاق تبصره «۲» به ماده (۳) و تعریف امور صنفی و منطقه‌ای در تبصره مذکور به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان در رابطه با ابهام عبارت «صنفی و منطقه‌ای» رفع شده است.



شورای نگهبان در رابطه با تبصره ماده (۳) یک ابهام دیگر نیز مطرح نموده و در این رابطه مقرر داشته است: «در تبصره، عبارت براساس رأی مجلس عمل نماید از این جهت که متعلق رأی مجلس چیست و چه اشخاصی براساس رأی مجلس عمل می‌کنند ابهام دارد». توضیح آنکه مطابق حکم تبصره ماده (۳)، کمیسیون‌های تخصصی مجلس مکلف شده‌اند در پایان گزارش خود به صحن مجلس، در مورد جنبه صنفی و منطقه‌ای مصوبه اظهار نظر کنند و «براساس رأی مجلس عمل نماید» اما روشن نیست مجلس باید نسبت به چه موضوعی اظهار نظر نماید؟ یعنی مجلس به صنفی و منطقه‌ای بودن مصوبه رأی خواهد داد یا استثنا شدن مصوبه از شمول تکالیف مصرح در این مصوبه؟ همچنین از این جهت که چه اشخاصی باید براساس رأی مجلس عمل نمایند، ابهام دارد. در واقع مشخص نیست آیا منظور کمیسیون‌های تخصصی مجلس است و یا اشخاص دیگر؟ زیرا اگر مقصود کمیسیون تخصصی باشد که با ارسال گزارش خود به صحن دیگر تکلیف در خصوص مصوبه برعهده ندارد. علاوه بر این، شورای نگهبان در رابطه با تبصره ماده (۳) بیان نموده است: «با توجه به علت مذکور در تبصره یعنی «استقلال نظر کارشناسی»، تخصیص حکم تبصره به جنبه‌های صنفی و منطقه‌ای، مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی شناخته شد». توضیح آنکه اگر مناط و ملاک جواز عدم شفافیت «حفظ استقلال نظر کارشناسی» باشد، محدود نمودن آن به مصوبات دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای، فاقد وجاهت است، زیرا بسیاری از حوزه‌های دیگر را می‌توان تصور کرد که «حفظ استقلال نظر کارشناسی» اقتضا می‌کند که فهرست آرای اشخاص منتشر نشود؛ بنابراین این محدودیت مصداق اداره ناصحیح و مغایر بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی است. کمیسیون در جهت رفع ابهام و ایراد شورای نگهبان نسبت به تبصره «۱» ماده (۳)، عبارت «در جهت استقلال نظر کارشناسی» را از این تبصره حذف نمود. همچنین عبارت «تشخیص امور دارای جنبه صنفی یا منطقه‌ای در کمیسیون تخصصی مجلس با پیشنهاد رئیس یا سه نفر از اعضا کمیسیون و تصویب کمیسیون و در صحن مجلس با پیشنهاد ۱۰ نفر از نمایندگان و تصویب مجلس است.» را جایگزین عبارت «کمیسیون تخصصی مجلس مکلف است در پایان گزارش خود به صحن علنی جنبه صنفی و منطقه‌ای بودن را اظهار نظر نموده و براساس رأی مجلس عمل نماید» کرد. بنابراین با اصلاح صورت گرفته توسط کمیسیون به نظر می‌رسد ابهام و ایراد شورای نگهبان نسبت به تبصره ماده (۳) مرتفع گردیده است.

علاوه بر موارد مذکور، شورای نگهبان در ایراد دیگر نسبت به تبصره ماده (۳) مقرر نموده است: «عدم تصریح استثنای مذکور در تبصره در شرایط مشابه، به سایر دستگاه‌ها از جمله هیئت وزیران، مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی شناخته شد». توضیح اینکه مصوبات صنفی و منطقه‌ای تنها در مجلس شورای اسلامی در مورد شفافیت آراء مستثنی شده‌اند، حال آنکه بررسی موضوعات دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای ممکن است در دیگر نهادهای مذکور در ماده (۳) مانند هیئت وزیران نیز متصور باشد؛ لذا اختصاص استثنای مذکور به مصوبات مجلس شورای اسلامی، مصداق اداره ناصحیح و مغایر با بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی می‌باشد. علاوه بر این هیئت عالی نظارت نیز در ایراد خود نسبت به ماده (۳) بیان نموده است: «در تبصره «۱» ماده (۳) مصوبه، آراء نمایندگان مجلس در خصوص مصوبات «صنفی» و «منطقه‌ای» از شمول الزامات مربوط به شفافیت خارج شده است. با توجه به موسع، مبهم و قابل تفسیر بودن این تعابیر، عملاً مجلس شورای اسلامی از شمول این مصوبه مستثنا شده است. این وضعیت، مصوبه را در مغایرت با جزء «۱۰» بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری قرار می‌دهد

که در آن بر اجتناب از استثنائات قانونی تأکید شده است». اما علی‌رغم ایرادات مذکور، کمیسیون محترم اصلاحی در راستای رفع آن اعمال نکرده است؛ لذا ایراد شورای نگهبان مبنی بر مغایرت با بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی و ایراد هیئت عالی نظارت کماکان به قوت خود باقی است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، تبصره «۱» ماده (۳) و بالتبع تبصره «۲» این ماده حذف گردد؛ زیرا با توجه به پیش‌بینی عدم انتشار آراء و مذاکرات در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب نماید، دیگر نیازی به استثنا نمودن امور دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای نیست چراکه به دلیل اینکه اغلب مصوبات مجلس دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای است، عملاً پذیرش این استثناء، منجر به تخصیص اکثر در رابطه با شفافیت خواهد شد.

#### ماده (۴) - مغایرت با شرع و قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری

شورای نگهبان در رابطه با ماده (۴) بیان نموده است: «ماده (۴) مبنیاً بر ایرادات مذکور در مواد قبل، مغایر شرع و اصول مذکور قانون اساسی شناخته شد». در واقع از آنجاکه به موجب حکم ماده (۴)، کلیه مشمولان این مصوبه مکلف شده‌اند گزارش اجرای این مصوبه را به کمیسیون شوراهای مجلس ارسال نمایند و با توجه به نظرات شورای نگهبان نسبت به مواد قبلی این مصوبه، شمول تکالیف مصرح در آن نسبت به برخی از اشخاص واجد اشکال ایراد شده است؛ بنابراین الزام این قبیل اشخاص به ارسال گزارش به کمیسیون شوراهای مجلس واجد اشکالات سابق است. در خصوص این ایراد لازم به ذکر است با توجه به اصرار کمیسیون بر مصوبه قبلی مجلس در ماده (۳) و مغایرت ماده مذکور با اصول (۱۱۲) و بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی، مبنیاً بر ایراد مذکور، ماده (۴) نیز کماکان واجد ایراد است. پیشنهاد می‌گردد در راستای رفع ایراد مذکور، با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)،» از ماده (۳) حذف گردد.

همچنین هیئت عالی نظارت در رابطه با ماده (۴) مقرر نموده است: «گزارش‌دهی الزامی به شرح مذکور در این ماده با توجه به محدودیت امکانات مشمولین این قانون (که تا سطح شوراهای روستا را نیز دربرمی‌گیرد) قابلیت اجرا ندارد و به این ترتیب مغایر جزء «۱» بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است. ضمن اینکه بررسی تمامی این گزارش‌ها در کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی نیز کاملاً غیر قابل اجرا به نظر می‌رسد». در جهت رفع ایراد هیئت عالی نظارت در رابطه با اینکه بررسی تمامی گزارش‌ها در کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی کاملاً غیر قابل اجرا به نظر می‌رسد، کمیسیون عبارت «مجلس شورای اسلامی» را جایگزین عبارت «کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای» نمود که به نظر می‌رسد این ایراد هیئت عالی نظارت مرتفع شده است، لکن ایراد دیگر این هیئت مبنی بر اینکه با توجه به محدودیت امکانات مشمولین این قانون (که تا سطح شوراهای روستا را نیز دربرمی‌گیرد) قابلیت اجرا ندارد، همچنان باقی است و مرتفع نشده است؛ لذا پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، ماده (۴) اصلاح شده و عبارت «به استثناء شوراهای روستا» پس از عبارت «مشمولین این قانون» الحاق گردد.



## ماده (۵) - ابهام و مغایرت با سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری

شورای نگهبان ماده (۵) این مصوبه را واجد ابهام دانسته و تصریح نموده است: «نسبت این مصوبه با قوانین دیگر از جمله قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات ابهام دارد». توضیح اینکه مشابهت احکام این مصوبه با احکام دیگر قوانین موجود در این حوزه مانند قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، اقتضا می‌کند که نسبت به این مصوبه با سایر قوانین موجود در این تبیین گردد و از آنجاکه این موضوع در این مصوبه روشن نگردیده است، مصوبه حاضر دارای ابهام است. کمیسیون به منظور رفع ابهام ارتباط این مصوبه با احکام قوانین دیگر از جمله قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، اولاً بند «الف» ماده (۲) را بدین شرح اصلاح نمود: «اطلاعات مدیران و کارکنان شامل تحصیلات، سوابق، میزان دریافت ماهانه و سالانه و نحوه به‌کارگیری آنها و همچنین برنامه‌ها، صلاحیت‌ها و طرح‌های مصوب و فرایندهای اداری مؤسسات مشمول»، ثانیاً در بند «ب» ماده (۲) عبارت «صورت‌های مالی و» را حذف کرد. با توجه به اصلاحات صورت گرفته در مصوبه کمیسیون و با عنایت به اینکه در ذیل ماده (۲۲) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مقرر شده است: «چنانچه هر یک از جرائم یاد شده در قوانین دیگر مستلزم مجازات بیشتری باشد همان مجازات اعمال می‌شود» و مجازات در نظر گرفته شده در این مصوبه بیشتر از مجازات در نظر گرفته شده در قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات می‌باشد؛ به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان در رابطه با ارتباط این مصوبه با قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مرتفع گردیده است.

شورای محترم نگهبان در ابهام دیگر خویش نسبت به این مصوبه اعلام نموده است: «مرجع تشخیص مصادیق و استثنائات مندرج در احکام این مصوبه در صورت اختلاف، ابهام دارد». توضیح اینکه در برخی از مواد این مصوبه، استثنائات و قیودی جهت تحقق شفافیت مقرر شده، اما در این قبیل موارد مشخص نگردیده است که در صورت بروز اختلاف در مورد مصادیق و استثنائات مصرح در این مصوبه چه نهادی مرجع تشخیص نهایی و حل اختلاف است؟ کمیسیون محترم در راستای رفع ابهام مذکور، مرجع تشخیص موارد دارای جنبه امنیتی و مصالح عمومی و همچنین کیفیت و مرجع تشخیص مصوبات دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای در مجلس شورای اسلامی را در مواد (۲) و (۳) تعیین نمود، که به نظر می‌رسد ابهام مذکور مرتفع شده است.

هیئت عالی نظارت نیز در آخرین ایراد خود نسبت به این مصوبه مقرر داشت: «انتساب مسئولیت به بالاترین مقام دستگاه، قابلیت اجرا ندارد زیرا دستورات اداری در سلسله مراتب اداری صادر می‌شوند و چه بسا بالاترین مقام دستگاه هیچ‌گونه قصور یا تقصیری در عدم اجرای کامل این قانون مرتکب نشده باشد. این گونه عدم تطابق قانون با واقعیت‌های حاکم بر امور اداری، امکان اجرای آن را از بین می‌برد و آن را در مغایرت با جزء «۱» بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری قرار می‌دهد». در راستای رفع ایراد هیئت عالی نظارت، کمیسیون عبارت «مسئولیت اجرای این قانون برعهده بالاترین مقام دستگاه می‌باشد و» را حذف نمود که رافع ایراد هیئت عالی نظارت به نظر می‌رسد و تصویب آن مورد پیشنهاد است.

## نتیجه‌گیری

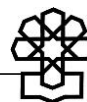
بنا بر مراتب فوق، هرچند عمده ایرادات و ابهامات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام نسبت به این مصوبه مرتفع گردیده است، اما برخی از ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت مرتفع نگردیده و کماکان باقی است:

۱. ایراد هیئت عالی نظارت مبنی بر توسعه دامنه این مصوبه به آن دسته از فعالیت‌های مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی که ارتباطی با نظارت‌های حاکمیتی ندارد و مغایرت ماده (۱) با جزء «۲» بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری، رفع نشده است که پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، عبارت «در موارد ارائه خدمات عمومی» پس از عبارت «کلیه مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی» در بند «۵» ماده (۱) الحاق گردد.

۲. ایراد شورای نگهبان در خصوص شمول این قانون بر مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام و بالتبع مغایرت ماده (۳) با اصل (۱۱۲) و بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی مرتفع نگردیده است که پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)،» از ماده (۳) حذف گردد.

۳. ایراد شورای نگهبان مبنی بر عدم تصریح به استثنا شدن از شفافیت، در موارد دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای به سایر دستگاه‌ها از جمله هیئت وزیران و مغایرت تبصره ماده (۳) با بند «۱۰» اصل (۳) قانون اساسی رفع نشده است. همچنین ایراد هیئت عالی نظارت مبنی بر موسع، مبهم و قابل تفسیر بودن عبارت «صنفی و منطقه‌ای» و مغایرت تبصره مذکور با جزء «۱۰» بند (۹) سیاست کلی نظام قانونگذاری مرتفع نگردیده است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، تبصره «۱» ماده (۳) و بالتبع تبصره «۲» این ماده حذف گردد؛ زیرا با توجه به پیش‌بینی عدم انتشار آراء و مذاکرات در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب نماید، دیگر نیازی به استثنا نمودن امور دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای نیست چراکه به دلیل اینکه اغلب مصوبات مجلس دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای است، عملاً پذیرش این استثناء، منجر به تخصیص اکثر در رابطه با شفافیت خواهد شد.

۴. ایراد هیئت عالی نظارت در خصوص الزام گزارش‌دهی شوراهای اسلامی روستا به مجلس در ماده (۴) و عدم قابلیت اجرای این ماده و مغایرت با جزء «۱» بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مرتفع نگردیده است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، عبارت «به استثناء شوراهای اسلامی روستا» پس از عبارت «مشمولین این قانون» الحاق گردد.



شماره مواد	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح
ماده (۱)				✓
ماده (۲)	✓			
ماده (۳)				✓
ماده (۴)				✓
ماده (۵)	✓			

شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
(۱)	<p>ماده (۱) به شرح زیر اصلاح شد:</p> <p>۱- در بند (۱-۲) عبارت «کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸» حذف شد.</p> <p>۲- در بند (۱-۲) عبارت «سازمان‌ها و مؤسسات دولتی» جایگزین عبارت «سازمان‌ها، مؤسسات» شد.</p> <p>۳- در بند (۱-۲) عبارت «شرکت‌هایی که دولت یا مؤسسات عمومی غیردولتی در آن دارای سهام مدیریتی یا سهام کنترلی باشد» جایگزین عبارت «شرکت‌هایی که دولت یا بانک‌های دولتی در آن سهام دارند» شد.</p> <p>۴- در بند (۱-۲) عبارت‌های «سازمان هدفمندی یارانه‌ها و سازمان تعاون روستایی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دولتی و غیردولتی که هریک از اعضای هیئت‌مدیره آن شرکت‌ها توسط دولت تعیین می‌گردد» و همچنین «صندوق عشایری» و «بیمه سلامت» حذف شدند.</p> <p>۵- در بند (۱-۲) عبارت «به استثنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی خصوصی» جایگزین عبارت «اعم از دولتی و غیردولتی» بعد از عبارت</p>	✓				<p>با توجه به اصلاح صورت گرفته توسط کمیسیون به نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان مبنی بر تکرار موجود در متن بند «۲» ماده (۱) طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها رفع شده باشد و عبارت‌های متضمن تکرار در این بند حذف شده است و همچنین ابهام عبارت «صندوق عشایری» نیز رفع شده باشد؛ لذا تصویب اصلاحات صورت گرفته توسط کمیسیون در رابطه با بند «۲» ماده (۱) پیشنهاد می‌گردد.</p> <p>با توجه به مصوبه کمیسیون و حذف عبارت «مگر در مواردی که سرّی بودن لازم است»، به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان مرتفع شده باشد؛ لذا تصویب مصوبه کمیسیون در این رابطه پیشنهاد می‌گردد.</p> <p>با توجه به اصلاحی که در مواد بعدی صورت گرفته است به نظر می‌رسد ایراد هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با جزء «۲» (معطوف بودن به نیازهای واقعی) و جزء «۶» (ارزیابی تأثیر اجرای قانون) بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری رفع شده باشد. اما ناظر به ایراد دیگر هیئت عالی</p>	<p>پیشنهاد می‌گردد در جهت رفع ایراد هیئت عالی نظارت در بند «۵» ماده (۱) پس از عبارت «کلیه مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی»، عبارت «در موارد ارائه خدمات عمومی» الحاق گردد.</p>

شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	<p>دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی شد.</p> <p>۶- در بند (۱-۲) عبارت «صندوق‌های بازنشستگی پس‌انداز و رفاه کارکنان صنعت نفت» جایگزین عبارت «صندوق بازنشستگی صنعت نفت» شد.</p> <p>۷- در بند (۳-۱) ماده (۱) عبارت «مراجع قضایی» جایگزین عبارت «مراکز قضایی» شد.</p> <p>۸- در بند (۳-۱) ماده (۱) عبارت «مگر در مواردی که سرّی بودن لازم است» حذف شد.</p> <p>۹- در بند (۱-۵) ماده (۱) عبارت «مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران قوه قضائیه، کانون وکلای دادگستری» جایگزین عبارت «شامل مراکز و کانون‌های وکلای دادگستری» شد و همچنین عبارت «مؤسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه غیردولتی» حذف شد.</p> <p>۱۰- در بند (۱-۵) عبارت «شرکت‌های تعاونی توسعه و عمران شهرستانی» جایگزین «شرکت‌های تعاونی و توسعه عمران شهرستانی» شد.</p> <p>۱۱- شماره بندهای ماده (۱) به شرح زیر اصلاح شد:</p> <p>۱-۱- به ۱، ۲-۱- به ۲، ۳-۱- به ۳، ۴-۱- به ۴، و ۵-۱- به ۵.</p>					<p>نظارت مبنی بر توسعه دامنه این مصوبه به آن دسته از فعالیت‌های مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی که ارتباطی با نظارت‌های حاکمیتی ندارد، اصلاحی در مصوبه کمیسیون صورت نگرفته است و به نظر می‌رسد، این ایراد هیئت عالی نظارت مرتفع نشده است؛ لذا پیشنهاد می‌گردد در جهت رفع این ایراد هیئت عالی نظارت در بند «۵» ماده (۱) پس از عبارت «کلیه مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی»، عبارت «در موارد ارائه خدمات عمومی» الحاق گردد؛ بنابراین اصلاح بند «۵» ماده (۱) با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس پیشنهاد می‌گردد.</p>	
(۲)	<p>۱- بند «الف» ماده (۲) به شرح زیر اصلاح و دو تبصره به عنوان تبصره‌های «۱» و «۲» به ماده (۲) به شرح زیر الحاق شد.</p> <p>الف) اطلاعات مدیران و کارکنان شامل تحصیلات، سوابق، میزان دریافت ماهانه و سالانه و نحوه به‌کارگیری آنها و همچنین برنامه‌ها، صلاحیت‌ها و طرح‌های مصوب و فرایندهای اداری مؤسسات مشمول</p>					<p>با توجه به اصلاحات اعمال شده توسط کمیسیون به نظر می‌رسد؛ ایرادات شورای نگهبان مبتنی بر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی در رابطه با اطلاق حکم ماده (۲) نسبت به بخش خصوصی، دستگاه‌های زیر نظر رهبری و همچنین نسبت به دستگاه‌های دولتی در مواردی که موضوع دارای جنبه امنیتی بوده و یا انتشار آنها مخالف</p>	



شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	<p>تبصره ۱- شمول بندهای «الف»، «ب»، «ت»، «ج» و «چ» این ماده بر نهادهای زیرنظر رهبری منوط به اذن ایشان است.</p> <p>تبصره ۲- عدم اجرای هر جزء این ماده در موارد امنیتی و مغایر مصالح ملی با درخواست بالاترین مقام دستگاه و صرفاً با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی خواهد بود.</p> <p>۲- در بند «ب» ماده (۲) عبارت «صورت‌های مالی و» حذف شد و یک تبصره به شرح زیر به آن الحاق گردید:</p> <p>تبصره- سازمان‌های خیریه از اعلام اسامی کمک‌گیرندگان مستثنی هستند.</p> <p>۳- بند «پ» به شرح زیر اصلاح شد:</p> <p>پ) کلیه آراء قطعی مراجع قضایی و شبه‌قضایی با رعایت موازین امنیتی و شرعی و حفظ اطلاعات شخصی</p>					<p>مصالح ملی باشد، رفع شده است، لذا تصویب مصوبه کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.</p> <p>به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان ناظر به ابهام در عبارت «تجربیات» رفع شده است و تصویب آن مورد پیشنهاد است.</p> <p>با توجه به اصلاحی که در بند «پ» اعمال شده است؛ به نظر می‌رسد ابهام ناظر به ارتباط بند «پ» ماده (۲) و بند «۳» ماده (۱) رفع شده باشد و حکم هر دو بند مذکور، مراجع قضایی را دربرمی‌گیرد. همچنین با حذف عبارت «مگر در مواردی که سری بودن لازم است» از بند «۳» ماده (۱)، ابهام ایجاد شده در رابطه با ارتباط بند مذکور با قیود بیان شده در بند «پ» ماده (۲) رفع شده است. علاوه بر این با جایگزین نمودن عبارت «مراجع شبه‌قضایی» به جای عبارت «مراجع غیرقضایی» ابهام ناظر به عبارت «مراجع غیرقضایی» نیز رفع شده است و با اضافه نمودن عبارت «و شرعی» پس از عبارت «با رعایت موازین امنیتی» در متن بند «پ» ماده (۲)، ایراد شورای نگهبان ناظر به انتشار آراء قطعی در مواردی که دارای تالی فاسد باشد یا منجر به اشاعه فحشا گردد و مغایر با موازین شرعی باشد، مرتفع گردیده است؛ لذا تصویب این بند پیشنهاد می‌گردد.</p> <p>با توجه به اصلاحاتی که کمیسیون در ماده (۱) اعمال نموده است و توضیح آن بیان شد، اطلاق بندهای «ح» و «خ» شامل مؤسسات خصوصی نمی‌گردد؛ لذا به نظر می‌رسد این ایراد شورای نگهبان نیز با</p>	

شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
						اصلاحات صورت گرفته در مصوبه کمیسیون رفع شده باشد. با توجه به الحاق تبصره مذکور به نظر می‌رسد ایراد هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام رفع شده باشد، زیرا شرکت‌های انتفاعی با این تبصره می‌توانند عدم اجرای این ماده، در مواردی که افشای اطلاعات آنها باعث آسیب‌پذیری اقتصاد کشور خصوصاً در شرایط تحریمی کنونی می‌شود را از دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی درخواست کنند.	
(۳)	<p>۱-۱- در ماده (۳)، کمیسیون بر مصوبه قبلی خود اصرار نمود.</p> <p>۲- در تبصره ماده (۳) عبارت «در جهت استقلال نظر کارشناسی» حذف شد و عبارت «تشخیص امور دارای جنبه صنفی یا منطقه‌ای در کمیسیون تخصصی مجلس با پیشنهاد رئیس یا سه نفر از اعضا کمیسیون و تصویب کمیسیون و در صحن مجلس با پیشنهاد ده نفر از نمایندگان و تصویب مجلس است.» جایگزین عبارت «کمیسیون تخصصی مجلس مکلف است در پایان گزارش خود به صحن علنی جنبه صنفی و منطقه‌ای بودن را اظهار نظر نموده و براساس رأی مجلس عمل نماید.» شد.</p> <p>۳- دو تبصره به‌عنوان تبصره‌های «۲» و «۳» به ماده (۳) به شرح زیر الحاق و تبصره این ماده به‌عنوان تبصره «۱» اصلاح شد:</p> <p>تبصره ۲- امور صنفی امور مرتبط با یک شغل یا پیشه</p>	✓				<p>با توجه به اصلاح اعمال شده و حذف مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت از ماده (۳)، به نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان مبتنی بر اصل (۱۱۲) و بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی رفع شده است؛ لذا تصویب آن پیشنهاد می‌گردد.</p> <p>با الحاق تبصره «۳» به ماده (۳) به نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان مبنی بر مغایرت ماده (۳) با نظام اداری صحیح و بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی رفع گردیده است زیرا در تبصره «۳» برای عدم انتشار مشروح مذاکرات و آراء مأخوذه اعضا در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب می‌کند، احکامی در نظر گرفته شده است؛ لذا تصویب تبصره «۳» ماده (۳) پیشنهاد می‌گردد.</p> <p>با توجه به الحاق تبصره «۲» به ماده (۳) و تعریف امور صنفی و منطقه‌ای در تبصره مذکور به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان در رابطه با ابهام عبارت «صنفی و منطقه‌ای» رفع شده</p>	<p>۱- پیشنهاد می‌گردد عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)،» از ماده (۳) حذف گردد.</p> <p>۲- پیشنهاد می‌گردد با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، تبصره «۱» ماده (۳) و بالتبع تبصره «۲» ماده (۳) حذف گردد.</p>



شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	<p>خاصی اعم از تولید، تبدیل، خرید، فروش، توزیع، خدمات و خدمات فنی است و امور منطقه‌ای اموری است که مرتبط با محدوده جغرافیایی معین در کشور باشد.</p> <p>تبصره ۳- در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب نماید با پیشنهاد رئیس یا یک سوم اعضاء و تصویب اکثریت، مشروح مذاکرات و آراء مأخوذه از اعضا منتشر نخواهد شد. آراء مأخوذه از اعضاء برای تشخیص این موارد به تفکیک اسامی موافق، مخالف، ممتنع و کسانی که در رأی‌گیری شرکت نکرده‌اند، در پایگاه اطلاع‌رسانی مضمولان این قانون منتشر می‌شود.</p>					<p>است؛ بنابراین تصویب تبصره «۲» پیشنهاد می‌شود.</p> <p>با در نظر گرفتن اصلاح صورت گرفته در مصوبه کمیسیون به‌نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان ناظر به اینکه متعلق رأی مجلس چیست و چه اشخاصی براساس رأی مجلس عمل می‌کنند، رفع شده است و همچنین ایراد شورای نگهبان نیز که تخصیص حکم تبصره به جنبه‌های صنفی و منطقه‌ای را مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی شناخته بود، رفع شده است.</p> <p>به‌نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان در رابطه با استثنای موضوعات دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای به مصوبات مجلس شورای اسلامی و عدم تسری آن در شرایط مشابه به سایر نهادهای مذکور در ماده (۳) و همچنین ایراد هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با موسع و مبهم بودن استثناء مطرح شده در تبصره رفع نگردیده است؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، تبصره «۱» ماده (۳) و بالتبع تبصره «۲» ماده (۳) حذف گردد؛ زیرا با توجه به اینکه در تبصره «۳» ماده (۳) پیش‌بینی گردیده است که در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب نماید، آراء مأخوذه از اعضا منتشر نخواهد شد؛ بنابراین دیگر نیاز به استثناء نمودن امور دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای نیست چراکه عملاً پذیرش این استثناء منجر به تخصیص اکثر در رابطه با شفافیت می‌گردد زیرا بسیاری از مصوبات دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای می‌باشند.</p>	

شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
(۴)	در ماده (۴) عبارت «مجلس شورای اسلامی» جایگزین عبارت «کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها» شد.				✓	با توجه به اصلاحاتی که کمیسیون در رابطه با اشکالات پیش گفته در رابطه با اشخاصی که نمی‌توان آنها را مشمول این مصوبه دانست، اعمال نموده است، به نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان در رابطه با این ماده مرتفع شده است. در جهت رفع ایراد هیئت عالی نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با اینکه بررسی تمامی گزارش‌ها در کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی کاملاً غیر قابل اجرا به نظر می‌رسد، در مصوبه کمیسیون عبارت «مجلس شورای اسلامی» جایگزین عبارت «کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها» شده است و به نظر می‌رسد این ایراد هیئت عالی نظارت مرتفع شده است، لکن ایراد دیگر هیئت عالی نظارت مبنی بر اینکه با توجه به محدودیت امکانات مشمولین این قانون (که تا سطح شوراهای روستا را نیز دربرمی‌گیرد) قابلیت اجرا ندارد، همچنان باقی است و مرتفع نشده است؛ لذا پیشنهاد می‌گردد با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ماده (۴) اصلاح گردد و عبارت «به استثناء شوراهای روستا» پس از عبارت «مشمولین این قانون» الحاق گردد.	متن زیر به انتهای مصوبه اضافه شود: «و عبارت «به استثناء شوراهای اسلامی روستا» پس از عبارت «مشمولین این قانون» الحاق می‌گردد.»
(۵)	در ماده (۵) عبارت «مسئولیت اجرای این قانون برعهده بالاترین مقام دستگاه می‌باشد و» حذف شد و عبارت «مرتکبین و مستنکفین» جایگزین عبارت «مرتکب» و				✓	با توجه به اصلاحات صورت گرفته در مصوبه کمیسیون و با توجه به اینکه در ذیل ماده (۲۲) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مقرر	



شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	«می‌شوند» جایگزین عبارت «می‌شود» شد.					<p>شده است: «چنانچه هر یک از جرائم یاد شده در قوانین دیگر مستلزم مجازات بیشتری باشد همان مجازات اعمال می‌شود» و مجازات در نظر گرفته شده در این مصوبه بیشتر از مجازات در نظر گرفته شده در قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات می‌باشد؛ لذا به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان در رابطه با ارتباط این مصوبه با قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات رفع گردیده است؛ بنابراین تصویب این ماده پیشنهاد می‌گردد.</p> <p>با در نظر گرفتن اصلاحاتی که کمیسیون در مواد (۲) و (۳) این مصوبه اعمال نموده است و در مواردی که در مسیر شفافیت قیود و استثنائاتی در نظر گرفته شده است، برای آن مرجع تشخیص قرار داده است، به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان در رابطه با مرجع تشخیص مصادیق و استثنائات مندرج در این مصوبه رفع شده است و با توجه به حذف عبارت «مسئولیت اجرای این قانون برعهده بالاترین مقام دستگاه می‌باشد و» از ماده (۵) به نظر می‌رسد، ایراد هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام نیز مرتفع گردیده است؛ لذا تصویب اصلاحات به عمل آمده مورد پیشنهاد است.</p>	

